A Kiss Áron Magyar Játék Társaság lapja. Megjelenik negyedévente.
XV. évfolyam 3. szám, 2015. december

Kedves Tagtársak, Barátaink!

Az idei utolsó Forgóval Társaságunk eddig talán legeredményesebb, 28. évét zárjuk le.

Megélénkült az alkotó kedv, Orlay utcai termecskénkben Meny Tatyjana szeptember óta két hetenként vezeti babakészítő foglalkozásait, amelyek 2016-ban is folytatódnak. Sőt, további bábkészítő kurzus is készül, Vermes Veronika Borbála, az indonéz és török bábkultúra ismerője, aki ezekben az országokban folytatott tanulmányokat, adja át ismereteit a tanulni vágyóknak. Róza baba programunk is új korszakába lép, hivatott vezetője, Molnárné Riskó Erzsébet népi iparművész, továbbra is néprajzkutatók előadásai egészítik ki az alkotó munkát.

Jó emlékezetünkben őrizzük a visegrádi Mátyás Király Múzeum pályázataira készült történelmi bábuk szlovákiai diadalútját, amelyet a közeljövőben erdélyi, székelyföldi hasonló követhet. A székelyudvarhelyi Haáz Ferenc múzeum fogadja bábuinkat.

Nagy adósságunk „A játék királyi út" című konferencián elhangzott előadások megjelentetése, amihez ezúttal a jó szándékon kívül a feltételek is rendelkezésre állnak: az Emberi Erőforrások Minisztériumának anyagi támogatása, az Eötvös József kiadó megfelelő ajánlata és hozzáértő szerkesztő. Októberi, nem kevésbé fontos konferenciánk: „Babával játszástól a női élet kiteljesedéséig" című előadásait is ebben a kötetben szeretnénk megjelentetni. Kérem az Előadókat szíves együttműködésre, az eltelt hosszú idő ellenére!

Hasonló adósságunk honlapunk napra késszé tétele, archív anyagaink elhelyezése rajta. A közelmúltban találtunk megfelelő munkatársat erre a feladatra. Sőt: szponzort is! Társaságunk eddigi legnagyvonalúbb, „arany fokozatú" szponzora, Rab Endre – aki 2014-ben a „7 fivér – Az építőjáték és a diktatúra találkozása" című, családi játékgyártásukat és az édesapa Recskre internálásával annak megszűnését, majd a család további, megnehezült életét megörökítő film MTV-ben és „A játék királyi út" című konferenciánkon történt bemutatása után 100.000 Ft-al támogatta Társaságunkat, ezt idén is megismételte, a film másik nyilvános bemutatása alkalmával. A Magyar emlékekért a világban közhasznú egyesület május 21-én „Magyar sikerek a világban (V.) A magyar játék híre a világban címmel hirdetett programot a Magyarság Házában. Sipka László: Kempelen Farkas 225 éve szerkesztett beszélő gépétől – Rubik Ernő kockájáig címmel adott elő, Kalmár Ágnes a Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhelyről, én Társaságunkról, majd levetítésre került a film. Ekkor ismét 100.000 Ft-os adomány érkezett. Legutóbb a honlap följavításának szponzorálására kaptunk tőle ígéretet. KÖSZÖNET MINDEZEKÉRT!

Közeledik a személyi jövedelemadó bevallásának határideje. Kérjük, személyi jövedelemadójuk 1%-át ajánlják fel Társaságunknak, ezzel anélkül nyújtanak támogatást, hogy ez külön költséget jelentene az adományozó számára.

Kívánok jó együttműködést az új évben!

dr. Györgyi Erzsébet
elnök

Meghívó

„Szép Zalából indultam…"

Molnárné Riskó Erzsébet népviseleti baba készítő népi iparművész kiállításának megnyitója 2016. január 29-én pénteken 16 órakor lesz a Társaság helyiségében (1114 Bp. Orlay utca 2/b). Köszöntőt mond dr. Györgyi Erzsébet, a kiállítást megnyitja Katona Edit, a Néprajzi Múzeum főmuzeológusa. „Népdalok mindenkor" – Ujj Írisz hegedűjátéka és a Társaság tagjainak közös népdaléneklése Bálint Szilvia és Ujj Írisz vezetésével szépíti meg a programot. Megtekinthető február 27-ig, csütörtökön 10–13, 14–16, szombaton 10–16 óráig.

Magamról: Három évtizede foglalkozom népviseleti babák készítésével. Elsősorban szűkebb hazám, Zala megye népviseletének megörökítése érdekel. Rajz szakos tanárként a főiskola elvégzése után kerültem Keszthelyre. A vizuális kultúra sajátos területét képező népművészetet szívesen tanítottam. Hamar rá kellett jönnöm, hogy a gyerekektől távol áll a tárgyi népművészet, főleg a viselet, mert nem találkoztak vele, nincs érzékletes képük róla. Használható ötletnek látszott kicsiben, játékbabán elkészíteni egy viseletet és bemutatni tanítás során.

Jártam múzeumokat, könyvtárakat, anyagot gyűjtöttem, hiszen magam nem éltem soha élő népművészet környékén, s szüleim, nagyszüleim is értelmiségi emberek voltak. Az első népviseletes baba beváltotta a hozzá fűzött reményeket, a gyermekekben feltámadt az érdeklődés. Azután következett a többi baba. Megtanultam textilből készíteni a babák testét és textilből készíteni az arcukat is. Ez a fajta babakészítés ugyan nem volt része a falu művészetének, de a kivetkőzés után a népi kismesterségek közé került.

Sokan segítették munkámat. Keszey Sándornétól tanultam meg a népi hímzéseket. Dr. Kerecsényi Edit könyvei, cikkei ismertettek meg Zala megye viseletével, hímzéseivel. Dr. Petánovics Katalin ismertetett meg a sármelléki viselettel, gyöngyös neccekkel, s a keszthelyi Balatoni Múzeum néprajzi anyagával. Tagja vagyok a Zala megyei Népművészeti Egyesületnek. Az egyesület elnöke segített képzésekhez és bemutatkozási lehetőségeket teremtett a Mesterségek Ünnepén. Biztatott, hogy zsűriztessem babáimat és gyöngyöskontyaimat. Takács Zsuzsánna népviselet-készítő tanított nekem népi szabászatot és csipkeverést, Megismerkedtem Zorkóczy Miklósné Lázi Éva babakészítő Népművészet Mesterével, akitől technikai ismereteket tanultam. Valamennyiüknek köszönettel tartozom. 2009-ben kaptam meg a Népi Iparművész címet.

Tizenöt éve nem csak klasszikus népviseleti babákat, hanem gyermekek kezébe adható, népművészeti ihletésű textilbabákat is készítek. Szeretném, ha a természetes anyagokból készült babákkal való játék melegséget adna a gyermekeknek és szeretetre tanítaná őket.

Molnárné Riskó Erzsébet régi tagja Társaságunknak, Róza baba programjaink, kiállításaink rendszeres résztvevője. Jelen kiállítására mégis a Magyar Kézművességért Alapítvány Társaságunk együttműködésével meghirdetett 2015 évi nyári pályázatára benyújtott értékes munkáinak elismeréseképpen kerül sor.

Gy.E.

Egyedi készítésű stratégiai táblás játékok kiállításának megnyitójára hív Társaságunk, Orlay utcai kiállító-helyiségébe**, Lakat Csaba és Sütheő László játékkészítők** munkáiból, 2016. március 6-án 11 órára. A résztvevőket dr. Györgyi Erzsébet köszönti, a kiállítást megnyitja **Orosz István Kossuth-díjas grafikusművész.** Közreműködik az Ómuzsika Együttes. A megnyitó után 15 óráig játszóház.

Vállalkozásunkat több mint 15 éve alapítottuk, s viszonylag hosszabb szünet után 2009-ben élesztettük újjá. Különféle régi, már elfeledett játékok leírását kutatjuk, majd ezeket összegyűjtve áll össze a TUDOR Játékcsalád. A „család"-nak ma már több, mint 50 tagja van: 50 különböző játék közül választjuk ki a játszóházba szánt táblákat. Szándékunk az,

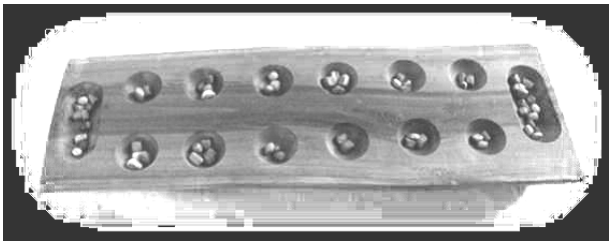

hogy népszerűséget szerezzünk az emberi logikát, taktikai, stratégiai készséget megmozgató táblás játékoknak. A régi táblás játékok többsége korábban kultikus célokat szolgált. A tábla ábrái, a bábok színe, mozgása mindig jelentőséggel bírt. A játékok az eredeti szabályokkal készülnek. Minden játék tartalmaz egy kis történeti ismertetőt a kialakulásáról, játékká válásának előzményeiről. Elsődleges célunk, hogy a régi játékkultúra terjedjen ismét Magyarországon, ezért nagyon fontosak számunkra azok a játszóházak, fesztiválok, ahol játékainkat testközelből megismerhetik az érdeklődők. Itt a játékos kedvű fiatalok és felnőttek kipróbálhatják azokat az egyedi kivitelezésű, nagyméretű táblákat, amelyeket nemes alapanyagokból: dió-, mahagóni-, kotibe-, cseresznye- és szilvafából készítünk.

Az elmúlt években sok helyre eljutottunk az országban, számos fesztiválon, közösségi rendezvényen tartottunk játszóházat, sok helyen tartós kapcsolat alakult ki vendéglátóinkkal. Rendszeresen részt veszünk a Savaria Karneválon, a Györkőc fesztiválon és a Hetedhét Játékfesztiválon, sikerrel mutatkoztunk be a Győri Babakiállításon, Potsdamban a „Spielmarkt" játékfesztiválon, a nagyvázsonyi Szent Mihály Napokon, a Nádasdy Történelmi Fesztiválon, vagy a Savaria Múzeum különböző rendezvényein. Játékainkat nem csak gyermekeknek ajánljuk, hanem játékos kedvű fiataloknak, felnőtteknek egyaránt.

2015-ben a Magyar Kézművességért Alapítvány pályázatán játékaink a Kossuth Kiadó, az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Kiss Áron Magyar Játék Társaság elismerését is elnyerték. Ez utóbbinak köszönhetjük ezt a kiállítási lehetőséget.

A kiállítás ideje alatt egyes játékok kipróbálhatók és egy-egy alkalommal játszóházat is tartunk. Ezekről *www-tudorjatek.hu* honlapon és a Játék Társaság Facebook oldalán értesülhetnek. Finisszázs táblásjáték játszóházzal április 2-án 10–16 óráig!

2. Róza baba program
Molnárné Riskó Erzsébet vezetésével

Témája: baranyai horvát viselet, amely a babapályázaton ajánlott az idei babakészítési versenyre. Helyszín: Orlay utcai termünk, időpont április 8–10, 10–18 óráig. Előzetes info: 83 310 924, 30 436 4347.

Mexikói papírdísz kiállítás a Néprajzi Múzeumban

Kedves Barátaim!

Tegyétek szabaddá magatokat márc. 5-én, szombaton, mert akkor lesz a Néprajzi Múzeum napja és az általam ajándékozott **mexikói papírdísz kiállítás** megnyitója, Angyalok és koponyák címmel. A mexikói nagykövet fogja megnyitni (talán). Én fogok tárlatvezetést tartani. A pontos időpontot egy másik levélben közlöm, még egyeztetnek.

Szeretettel várlak benneteket!

Rocháné Bűdy Annamária

Báb műhely péntekenként

Február 2-án, első pénteken elindul a BáB Műhely Társasági termünkben, az Orlay utca 2/b szám alatt. Egyszerű kezdésnek **ujjbábokat és babzsák sárkányokat** készítenek a résztvevők.

Vermes Veronika Borbála, Társaságunk tagja és önkéntes munkatársa. várja (10)–14–18h-ig az alkotni vágyókat!

Vera néprajz-kulturális antropológia szakos bölcsész és tanárként indult a bábok irányába „A Világ kultúrái bábokon keresztül" c. pedagógia szakdolgozatával. Egyetem után Indonéziában wayang szakra is járt és a török kara gözt is közelebbről ismeri. Végül, de nem utolsó sorban Sárospatakon a Huncutka Bábszínházban végzett bábszínészként. Sokrétű tudását az alábbi 5 alkalommal szívhatják magukba a résztvevők. (Az eseményekről a FB-on is lehet tájékozódni.)

Február 12. – Kesztyűs Báb Műhely:
www.facebook.com/events/741894902611278/
Szivacs és papírmasé fejjel hosszú kesztyűs és paraván elé dobható lábas bábokat készítünk. A műhely alatt elkészült gipsz negatívok elvihetők, de ha valaki velünk akarja száradás után összeragasztani, alapozni és festeni a bábfejeket, kérjük, tervezze a maszk műhelyen való részvételt is!

Február 19. – Maszk Készítés:
www.facebook.com/events/1117130751654849/
Velencei maszk technika papírmaséval (ill. az előző műhely alatt készített fejek befejezése).

Február 26. – Árnyjáték Műhely:
www.facebook.com/events/527185257448083/
Bemelegítésként kéz árnyak, stencilezés üvegtapéta közé, csipkék és más árnyékot vető anyagok, üvegbe gyertya árnyékok, ötletbörze. A délutáni komolyabb téma az életfa és a wayang. Ez a műhely várhatóan egy vetített előadással zárul a mindenkori pakolás és takarítás után.

Március 4. – Bábfej-készítés – Fűrészporos Technika
www.facebook.com/events/233068040359211/
Somogyi Katitól tanult technika továbbfejlesztése: fűrészpor, tapétaragasztó-faragasztó-tojástartó-hungarocell-csiszolópapír-enyves-krétás alapozással és festést követő lakkozással. A kiszáradt bábfejek a következő héten fejezhetők be.

Március 11. – Báb Mozgatási Technikák:
www.facebook.com/events/941130782676456/
Minden eddigi műhely befejezése és tanácsok/vázlatok a bábok végleges állapotának elkészítéséhez. Némi hungarocell test, felfüggesztés-szerkesztés stb. mellett minden mozgatási technikához demonstrálunk bábot, videót, képeket, segéd könyveket és átvesszük a mozgatás apróbb trükkjeit: hogyan birkózik két kesztyűs báb, hogyan hajol meg a 10 zsinóros marionett és hogy mozgatja a szemöldökét egy bunraku figura stb. Kényelmes ruhában gyertek!

Ha valaki az alábbi 5 eseményt fonalát felvenné (hasonló témában műhelyt tartana), örömmel vesszük a folytatást ill. még nagyobb örömmel a tagok közti kooperációt!

A műhely adományos alapon működik, előírt díj nincs. Anyagokkal, tudással, sütivel és egyéb adományokkal lehet támogatni a kezdeményezést!

Tatyjana Meny babakészítő tanfolyama folytatódik Orlay utcai termünkben. Még mindig érdemes bekapcsolódni! Tatyjana és tanítványai múlt nyári sikeres kiállítása finisszázsán meghirdetett, 2015.09.04-én elkezdődött tanfolyam folytatódik, anyagköltség hozzájárulással lehet részt venni.

2016 évi programok: 9. Bábok plasztikpalackból gyermekfoglalkozáshoz (09. 01. 2016), 10. Egyszerű báb textilből és habszivacsból (23.01.2016), 11. Papírmasé technikával készült művészbaba (06.02.2016), 12 Papírmasé technikával készült művészbaba (20.02.2016), 13.Fonálból készült bolgár ajándék baba. („Martinicska") (05.03.2016), 14. Húsvéti játékok és ajándékok (19.03.2016),15. Orosz ajándékfigurák sótésztából. (02.04.2016), 16. Bábjáték figura textilből (23.04.2016).

A foglalkozások témája változhat a csoporttal történő megbeszélés szerint. Mindenki kialakíthatja a saját képzési útvonalát (például, ha az adott témát nem tartja fontosnak, folytathatja az előző foglalkozáson kezdett munkát).

Információ: 20 469 6522

„Komámasszony, hol az olló?"

A Hagyományok Háza Nyitott Műhelyében
Karlócai Mariann előadása:
Hogyan játsszuk a népi játékokat az óvodában, iskolában és otthon, a családban?
2016. február 16., 15:30, 1011 Bp. Fő utca 6.

A gyermekkort átszövi a játék, mint a gyermek legfőbb tevékenységi formája. Kevés jobb nevelőeszközt ismerünk a gyermekek fejlesztéséhez, mint a játékot. De a játékokat helyesen megtanítani és levezetni csak az tudja, aki azokat jól ismeri, és maga is élvezettel játssza. Az előadó, aki több száz, szabályokhoz kötött csoportos mozgásos és értelemfejlesztő játékot rendezett már könyvbe, megvilágítja, hogyan játszhatjuk ezeket hároméves kortól. Minden korcsoport számára a legmegfelelőbb játékot kell kiválasztani – ebben is segítséget nyújt az előadás.

Regisztráció, info: (+ 36) 70 377 2236, *farkas.reka@hagyomanyokhaza.hu*.

Farkas Réka
Magyar Népi Iparművészeti Múzeum

„Szervusztok, Pajtikák"

Kemény Henrik 91. születésnapjára nyílik kiállítás a salgótarjáni Dornyay Béla Múzeumban. Kemény Henrik nyolcvan éven keresztül aktívan bábozott, kivételes mestere volt a vásári hagyományok továbbfejlesztésének, de nagy hatással volt a kortárs magyar bábművészetre is. A kiállítás megtekinthető 2016. január 29-től április 3-ig. A megnyitóval egy napon jelenik meg A Kemény Bábszínház képeskönyve című album is, mely bemutatja a hagyaték jelentős részét (bábok, családi dokumentumok, fotók, kéziratok).

http://dornyaymuzeum.hu/idoszaki-kiallitasok/.
Cím: 3100 Salgótarján, Múzeum tér 2.

Játék Szalon

Előadássorozat a Hetedhét Játékmúzeumban, tudomány könnyedén, egy csésze tea mellett!

Fónagy Zoltán történész (MTA BTK Történettudományi Intézet) : „Fő az elmenés – A nyaraló polgár a boldog békeidőkben" c. előadása február 16-án **16.30 órakor** lesz a Múzeum Székesfehérvár, Oskola utca 2., Városház térnél) Réber termében. Az előadó népszerű blogot vezet a világhálón a hétköznapi élet és a mentalitás történetéről. Ezúttal a kirándulás, az utazás, a nyaralás kultúrtörténetéről mesél, tényszerűen, de közérthető formában.

A 19. században a városiasodás következményeként mind több ember mindennapjaiból tűnt el a természettel való találkozás élménye, miközben a modernizáció addig ismeretlen időfegyelmet kényszerített rájuk. Részben e változások ellensúlyozására kezdett el terjedni a középosztály körében a nyaralás szokása. Eleinte az egészség helyreállítását, illetve megőrzését szolgálta a fürdőhelyek látogatása, de néhány évtized alatt szinte társadalmi kötelezettségé vált az utazás. A dualizmus évtizedei alatt a nyaralásnak cizellált szokásrendje alakult ki, s a nyaralóhelyek világa sok tekintetben eltért a mindennapok megszokott rendjétől.

Az előadásokra a belépés ingyenes, minden kedves vendéget a polgári szalonok teadélutáni hangulatával várnak!

Dr. Nagy Veronika

Itt a vége, fuss el véle!
Kiállítászáró kiadvány

A közelmúltban megjelent a Mesék, Mackók, Mesterek című kiállítás színes, képes vezetőfüzete. A kiállítást 2015-ben (7 hónap alatt) 7348 látogató, számos iskolai és óvodai csoport látta, kicsik és nagyok sokféle, a kiállítás témájához, a mesék világához kapcsolódó programon vehettek részt**. A sikernek köszönhetően a kiállítás többszöri hosszabbítás után 2016. február 27-ig lesz látogatható!**

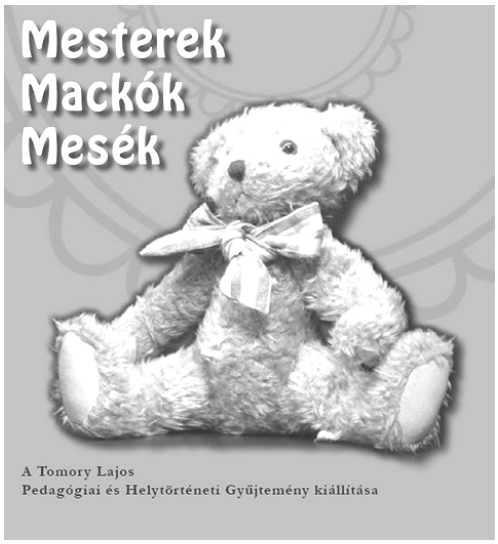

A Tomory Lajos
Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény kiállítása

Hol élnek a játékmackók? Milyen szépséges tárgyak kerülnek ki a mesterek kezéből? E kérdésekre választ talál gyermek és felnőtt a Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény időszaki, játékos kiállításán, amely *Mesék, mackók, mesterek* címmel 2015. május végén nyílt meg a KÖKI Terminal bevásárlóközpont 2. emeletén. Az eddigi több mint 7000 látogató 450 játékmackót, 400 néprajzi és népművészeti alkotást, valamint gyermekjátékot, horgolt mesefigurát ismerhetett meg, ezenkívül óriás társasjáték, szókereső és kifestők, valamint komplex, élmény alapú programok várták és várják az érdeklődőket az ingyenesen megtekinthető tárlaton.

A most megjelent füzettel „hazavihető" a kiállítás. A gazdagon illusztrált, színes, 20 oldalas füzet, mint egy mesekönyv (és mint a kiállítás) is hét fejezetre tagolódik: fafaragóműhely, Zorkóczy Éva népi iparművész ünneplőbe öltözött babái, „mesés" néprajzi tárgyak, erdei és városlakó játékmackók (Bartos Ildikó-gyűjtemény), Gazdik Mária horgolt mesefigurái, Zsolnai Mihály varázslatos fafaragásai, babakészítő és fonóműhely.

A kiállítás meghatározó szereplői a játékmackók. A régi mesék erdei medvéi erőt sugárzó, tiszteletet parancsoló vagy éppen félelmet keltő szereplők voltak. Ma a játék mackó korunk egyik népszerű, általában kíváncsi, néha kicsit butácska, a gyerekek segítségére szoruló mesehős, elég csak Micimackóra vagy Boribonra gondolni. Élhet az erdőben, a medvék igazi lakhelyén, de beköltözhet a városba, otthonainkba is. Maga a játékmackó mint tárgy – amelyet ma gyermek és felnőtt egyaránt szívesen vesz karjába – modern jelenség. Az 1900-as években vált népszerűvé, és ma már számtalan formában jelenik meg. A kiállításon a játékmackók külön csoportot alkotnak, de más fejezetekbe is „bekíváncsiskodnak".

A medvék már az őskortól kezdve több nép kultúrájában, mondavilágában központi szerepet töltöttek be (gondoljunk a finnugor népek vagy az északamerikai indiánok medvekultuszára). Egyes népek a medvét egyenesen isteni eredetűnek tartották vagy az embertől származtatták, nem véletlen, hogy gyakran emberi tulajdonságokkal is felruházták őket. A régi ábrázolásokon a vad erdei medvéket láthatjuk viszont. Az 1820-as évektől kezdve készültek fából, papírmaséból vagy -masszából játékként is használható élethű medvefigurák. Éppen ezért jó részükről nehéz eldönteni, hogy vajon játéknak, szemléltető eszköznek vagy esetleg emléktárgynak készültek-e.

A textil- és plüssmacik története alig több mint százéves múltra tekint vissza. Elterjedésükben fontos szerepet játszott az amerikai elnök, Theodore Roosevelt, aki 1902-ben egy vadászat alkalmával megkímélte a megkötözött medve életét. Egy újság karikatúrával közölte a sztorit, melyen a kis bocsot aranyos, védtelen állatként ábrázolta. A kép nagy hatással volt az olvasókra. Egy brooklyni boltos felesége barna plüssből elkészítette a medvét, és Teddy's bear néven tette ki a kirakatba. Az ötlet hatalmas sikert aratott.

Ezzel csaknem egy időben a németországi Steiff cég is elkészítette első plüssmacijait, amelyek már nem az élő medvékhez, sokkal inkább a babákhoz hasonlítottak. Fejük és végtagjaik mozgathatóak voltak. Így született meg a 20. század első tömegjátéka, amelynek népszerűsége máig töretlen.

A mackógyűjtő, Bartos Ildikó (1957–2007) grafikus, képzőművész több kiállításon vett részt Magyarországon, Hollandiában, Angliában és Németországban. Tagja volt az ART 6-ok művészeti csoportnak, Farkas Ferenc zeneszerző műveinek, összkiadású kottáinak címlapjára ő készítette a grafikákat. 2006 márciusában a XVIII. kerületi Önkormányzat *Az üveghegyen is túl…* pályázatán I. helyezést értek el a Jancsics Péterrel közösen megvalósított óvodai falfestménnyel.

Hosszú éveken keresztül gyűjtötte a játékmackókat. Gyűjteményében a híres készítők (Götz, Sunkid, Bukowski) mellett az átlagos, boltokban vagy akár reklámtárgyként forgalmazott mackók is megtalálhatók. Úgy tartotta, mindegyik egyéniség, akit szeretni, gondozni kell, csinos ruhába öltöztetni, apró tárgyakkal körülvenni. Halála után családja adományozta a gyűjteményt a XVIII. kerületi, ma Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjteménynek, amely örömmel befogadta az 500 különböző méretű és korú játékmackót, valamint a közel 500 db egyéb gyermekjátékot (babák, bútorok, baba- és maciruhák, cipők, kiegészítők). Az átadott anyagot mérete és egységessége miatt külön gyűjteményként kezeljük, és Bartos Ildikóról neveztük el.

A kiállításon látható mackók néhány kivételtől eltekintve a Bartos-gyűjtemény darabjai. Ilyen kivétel Dorka és Zebulon párosa. Őket Tóthné Fábián Eta játékkészítő alkotta, gondosan megtervezve és kivitelezve öltözéküket, valamennyi kiegészítőjüket, strandfelszerelésüket.

Híres játékmackók itthon és világszerte

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR – MACKÓ ÚR

Az úri életmódot folytató, elegáns mackót először Mackó Muki, majd Dörmögő Dömötör alakjában. Sebők Zsigmond, erdélyi író alkotta meg 1902-ben. Mackó úr szívesen pipázik otthon a karosszékében, házon kívül pedig kalapot hord. Rokonsága kiterjedt: Hörpentő, Malac Misi, Zebulon és Dorka is a család tagja. Dörmögő Dömötör utódja a nevét viselő újság kedves mackója, aki a gyerekeket izgalmas kalandokkal várja. 1957-ben indult a lap óvodások számára, a rendszerváltás után átalakult, és napjainkig kapható.

BRUMI

Bodó Béla medvebocsa 1956-tól része a magyar gyermekirodalomnak. Brumi orra fekete, teste barna. Kissé naiv, csetlő botló, mindenre rácsodálkozó és persze lusta. Brumi már kijárta az erdei óvodát, és szerencsét próbál a nagyvilágban: a Balatonon, Mackóvárosban, az iskolában vagy éppen detektívként. Lakcíme: Erdő, Barlang utca 6. földszint 2.

VACKOR

„...egy apró, lompos, loncsos és bozontos, piszén pisze kölyökmackó." Kormos István az első mesét 1956-ban írta a kölyökmedvéről. Vackornak állandóan a csavargáson járt az esze, ezért csípték fülön, és adták óvodába. A kölyökmackó 1961-ben indult világot látni, és 1978-ban kezdte az iskolát az első bében.

TÉVÉ-MACI

A Tévé-maci bábfigura az 1960-as évek óta kétségkívül a legismertebb és legkedveltebb mackó volt Magyarországon. Minden este rendet rakott a szobájában, zuhanyozott, fogat mosott és gargalizált, aztán leült a foteljébe és megnézte az esti mesét, majd nyugovóra tért. Foky Ottó tervezőgrafikus alkotta meg, és 45 éven keresztül volt látható a képernyőn.

BORIBON

A Marék Veronika által megálmodott játékmackó, Boribon 1958-ban született. Gazdájával, Annipannival éldegélnek, és folyton kalandokba keverednek. Hol szamócát keresnek, hol cicát találnak, Boribon születésnapját ünneplik vagy éppen hóembert építenek. Előfordul, hogy a játékmedve megbetegszik, és ápolni kell.

MICIMACKÓ – WINNIE THE POOH

Micimackó a világ legismertebb játékmackója. Alan Alexander Milne, a Micimackó könyvsorozat írója Róbert Gidát és barátait, akik a Százholdas Pagonyban élnek, saját fiáról és annak játékairól mintázta. Az első könyv 1926-ban jelent meg. Karinthy Frigyes nemcsak lefordította, hanem ahogy ő fogalmazott: átültette magyarra (eléggé szabadon használva az eredeti szöveget, de megőrizve annak játékosságát). Ezzel elindította a bájos mackót hazai hódító útján. Micimackó népszerűsége az 1960-as években az egész világon ugrásszerűen megnövekedett, amikor Walt Disney megvásárolta a történet megfilmesítésének jogát és elkészült a rajzfilmváltozat. Egy 1996-

ban készült felmérés szerint Micimackó volt a legnépszerűbb a Disney-rajzfilmfigurák közül. Magyarországon saját dala is született, a rajzfilmtől függetlenül. Generációk énekelték és éneklik máig: *„Hull a hó és hózik-zikzik, Micimackó fázik-zik-zik…"*

BALU

Rudyard Kipling 1894-ben írt „A dzsungel könyve" című kalandregényének egyik főhőse. Ő javasolja először, hogy a farkasok fogadják be Mauglit. Balu szintén a Walt Disney stúdió feldolgozásában került a filmvászonra 1967-ben. Magyarországon több évtizede játsszák töretlen sikerrel a regény alapján készült musicalt, melyben Balu az önfeláldozásra is kész atyai jóbarát szerepét tölti be a főhős életében.

MACI LACI

Maci Laci (eredetileg Yogi Bear) 1958-ban a Foxi Maxi tévésorozatban tűnt fel mellékszereplőként, később önálló rajzfilmhőssé lépett elő. Figuráját William Hanna és Joseph Barbera, híres amerikai rajzfilmkészítők alkották meg. Az első filmet 1964-ben mutatták be. Maci Laci és barátja, Bubu a Yellowstone Nemzeti Parkban laknak, ahol idejük nagy részét a kirándulók ételkészleteinek fortélyos megdézsmálásával töltik, hacsak John Smith, a parkőr meg nem akadályozza őket ebben.

Köszönjük a szöveg megjelentetésének engedélyezését és gratulálunk Heilauf Zsuzsának!

A 25. Nemzetközi Neustadti Babafesztiválra (Neustadt bei Coburg) – a legnagyobb ilyen jellegű eseményre szeretettel várják 2016. május 1-től 8-ig az antik és reborn babák, mackók, Hummel-figurák, miniatűrök, karácsonyfadíszek, modellvasutak, fémjátékok és elasztolinfigurák kedvelőit és gyűjtőit.

Kapcsolat: Bereich Kultur Sport Tourismus, André Röttger Georg-Langbein-Str. 1. 96465 Neustadt Tel.: 09568 81–139

Pályázatok, kezdeményezések

Történelmi bábukiállítást kérnek, várnak a Székelyföld múzeumaiba

Gróh Dániel, a visegrádi Mátyás Király Múzeum ny. régésze, a Történelmi bábukiállítások szervezője évek óta emlegeti, hogy a sikeres szlovákiai kiállítás sorozat után az erdélyi múzeumokba is el kellene juttatni Mátyás király és udvari népei kicsinyített másait. Tárgyalásai eredményeképpen meghívó levelet kapott, melyet nekünk továbbított:

„…szeretném, ha a korábban egyeztetett kiállítást már át tudnánk hozni Székelyföldre. A romániai tanügyi rendszer része egy egyhetes úgynevezett „Iskola másként" időszak, amikor mindenféle kulturális tevékenységeken vesznek részt a diákok. Ekkor például mindenki múzeumba is megy. Az április 18–22 közé eső ezen keresletet nagyszerűen ki tudná elégíteni a történelmi alakokat megjelenítő bábkiállítás.

Azt tervezném tehát, hogy április közepén nyissuk meg Udvarhelyen a kiállítást, s minimum egy hónapos intervallum alatt legyen látogatható. Január végén találkozom újra a székelyföldi múzeumigazgatókkal, s biztosan most már konkrétan lenne igény a további helyszínekre is.

Az első kérdésem az lenne, hogy szabad lesz-e az anyag akkor, el tudnánk-e kezdeni az itteni kiállításokat?

Ha igen, akkor majd a további részletekre is kitérnénk. Természetesen igyekszünk minden felmerülő szükségletet rendezni, de fontos lenne, hogy szabd-e a kiállítás?

Várom válaszodat, üdv

(Miklós) Zoltán."

Kedves történelmi bábú készítők! Kérem mindazokat, akik szívesen elküldenék alkotásaikat Erdély valószínűleg több múzeumába, várhatóan a szlovákiaihoz hasonlóan sikeres körúton részvételre, szíveskedjenek sürgősen visszajelezni a 20 493 5412 telefonon, vagy még inkább a *gyorgyie36@gmail.com*-on e-mailen, mindenki készítsen fényképet a kiállításra küldendő báburól, illetve kompozícióról (mutatva a tárgyak kívánt elhelyezését is), amelyet vagy gépen küldjön el címünkre, vagy mellékeljen a becsomagolt bábuhoz. Mivel a székelyudvarhelyi kiállítást április első felé-

ben szeretnék megnyitni, **a bábukat kérjük március 17-én 10–13, vagy 14–17 óra között fényképekkel együtt átadni Orlay utcai termünkben. Az átadással kapcsolatos problémát is a fenti telefonon, e-mailen tudunk megbeszélni. A szállítást a fogadó Haáz Ferenc Múzeum vállalta.**

16. Történelmi bábupályázat és kiállítás Visegrádon a Palotajátékokra!

A Visegrádi Mátyás Király Múzeum, a Szent György Lovagrenddel és Társaságunkkal együttműködve 2016-ban is meghirdeti történelmi bábu pályázatát, amelynek témája a tavalyival azonos: **Római kor Visegrádon.** A megelőző, májusi Forgóban írtak szerint: „A rómaiak a II–III. században voltak Visegrádon, kb, 270-ig. Ezután több, mint 50 évig nem tudunk róluk. A IV. század 30-as éveitől az V. század 30–40-es éveikig (maximum!) még megvannak. A fénykor Nagy Constantinus uralkodásának végétől (330-as évek) I. Valentinianus haláláig (375) tartott, ezalatt épült fel az őrtornyok zöme, valamint a Sibrik-dombi (Ponte Navata?) és gizellamajori (Quadriburgium??) katonai tábor és kiserőd. Az utóbbi helyszínen biztosan élt civil lakosság, mivel az erőd temetőjében sok a női és gyermeksír is. Az interneten a Google-ban „az ókori római viselet", „az ókori rómaiak viselete" címszó alatt szinte minden információ megtalálható! Sok üdvözlettel: Dani"

A rómaiak mellett a római korban élt barbár népek öltözetét viselő alakokkal is lehet pályázni. Társaságunk könyvtárában is található irodalom.

A babák beadási határidejét Orlay utcai helyiségünkbe később közöljük, várhatóan július első napjaiban esedékes.

Interjú Gróh Dániellel

1. Kérem, hogy röviden mutatkozzon be a Forgó olvasóinak!

A MNM Mátyás Király Múzeum nyugdíjas régésze vagyok, őskorral és római korral foglalkoztam-foglalkozok. E témákból írtam egyetemi doktori és PhD dolgozataimat is.

2. Mióta rendezik a Kiss Áron Magyar Játék Társasággal közösen Visegrádon a Történelmi Bábúk kiállítást?

Most már biztosnak mondható, hogy az idei volt a 15. [Vagyis 2001 óta, évente.]

3. Vannak-e a kiállításhoz kísérőprogramok? Tudomásom szerint a felesége tehetséges múzeumpedagógus a Duna Múzeumban.

Mivel a kiállítások mindig a Visegrádi Nemzetközi Palotajátékokhoz kapcsolódnak, nincs nagy szükség kísérőprogramokra. A feleségem valóban a Duna Múzeumban dolgozik, részt is szokott venni a Játékokon, de a mondottak miatt nincs szükség az Ő munkájára sem. Mindezek ellenére volt már kísérő program: bábelőadás, kóruséneklés, zenei aláfestés.

4. Mekkora az érdeklődés erre?

Vannak visszatérő látogatóink és a világ minden tájáról (Ausztráliától – Japánig) nézték meg már a bábukat.

5. Hogyan lehetne a kiállítást még vonzóbbá tenni a közönség számára?

Most azok látják a bábukat, akik betérnek a játszóházba. Volt amikor a királyi palotában kaptunk helyet a kiállításra, itt a közönség összetétele is más volt. Azaz sokat számít a helyszín (Trencsénben pl. a „hóhér házában" [a bábukiállítás szlovákiai körútja alkalmával] volt a kiállítás), valószínűleg a tematika is fontos. Mivel mindig Visegrád történetéhez kapcsolódnak a kiállítások, ezért a történelmi ismeretek bővítését is jelentheti a tárlatok látogatása. Ugyanakkor a gyerekek a leghálásabb látogatóink.

6. Hogyan tudja összeegyeztetni régész és „babás" mivoltát?

Nem kell ezt összeegyeztetni. Valahol ez is muzeológusi munka, de nem is nevezhető igazán munkának, amivel az ember szívesen foglalkozik. A bábuk élettel telítik meg az „élettelen" falakat, sokan egész évben szeretnék látni őket! Mivel későbronzkorral és késő római korral foglalkozom, a királyi udvar képe nem feltétlen kutatási területem. Ezért magam is sokat tanulok a bábuk ruháiból, kellékekből, fegyverekről.

7. Milyen élmény a kislányának, hogy édesapja babákkal is foglalkozik?

Erről őt kellene megkérdezni, eddig nem beszélt az érzéseiről…

8. Mik a jövőbeli céljai?

Szeretném még sokáig a palota falai közé hozni azt a letűnt világot, aminek dokumentációja is hiányos, de a lányok-asszonyok szívvel-lélekkel végzett munkája újjáteremti mindannyiunk örömére.

Köszönöm a válaszokat!

Matuz Edit

XX. Országos Baba- és Mackókészítési Verseny

II. Budapesti Babakiállítás

A versenyen lehetőség nyílik a saját készítésű porcelán babák, textilbabák, népviseletes babák, egyéb anyagokból készült babák, babaöltöztetés, babaházak, babaszobák, babakellékek, stb. versenyeztetésére. Külön kategóriában mackók is versenyezhetnek. Egy kategóriában egy versenyző maximum 3 munkát (babát, mackót ill. életképet) nevezhet be. Más versenyeken díjat nyert, illetve a korábbi országos versenyeken részt vett babák a versenyen nem indulhatnak, de a kiállításon természetesen szerepelhetnek.

A versenyre beküldött alkotások zsűrizésére a kiállítás megnyitása előtt kerül sor, így a kiállítás látogatói is tájékozódhatnak majd arról, hogy a zsűri melyik munkákat ítélte a legjobbnak. Versenyen csak a határidőre beérkező, a nevezési lapon szabályosan benevezett alkotások vehetnek részt.

A jelentkezési/nevezési lapot (letölthető a Magyar Bababarátok Egyesülete honlapjáról) kérjük, szíveskedjen legkésőbb 2016. április 20-ig az alábbi címek valamelyikére elküldeni. (A kiállítás megfelelő megrendezése érdekében tudnunk kell, hogy mennyi alkotásra számíthatunk – e-mailben: *zita.keglovich@gmail.com*, levélben: Keglovich Ferencné, 9025 Győr Kámán u. 15.) A versenyre **személyesen 2016. április 30-án 10–17-ig lehet hozni az alkotásokat a kiállítás helyszínére**, XII. Hegyvidék Galéria, Városmajor u. 16.

Az Országos Baba- és Mackókészítési Verseny **eredményhirdetése** 2016. május 8., 14 óra, Barabás-villa, Budapest, XII. ker., Városmajor u. 44.

Kiállítás megnyitója: 2016.május 8. 16.30.

A verseny és a kiállítás ajánlott témái 2016-ban: Operett, opera, daljáték – Magyarországi horvátok viselete. Természetesen más témájú alkotásokkal is lehet nevezni, kiállítani.

Az alkotások postán történő visszaküldésére nincs lehetőségünk, ezért kérjük, szíveskedjenek gondoskodni babáik és mackóik kiállítás utáni elszállításáról.

A verseny nevezési díja: A Magyar Bababarátok Egyesülete tagjai számára: 1.500,- / baba, mackó, kompozíció. Nem egyesületi tagok számára: 2.500,- Ft/ baba, mackó, illetve kompozíció. A nevezési díj befizetése kétféleképpen történhet: a helyszínen készpénzben a benevezett alkotások leadásakor, vagy utalással a 11737007–15467263, OTP Bank Nyrt. számlaszámra. (Ebben az esetben a közlemény rovatba feltétlenül bele kell írni, hogy ez az Országos Babakészítési Verseny nevezési díja! A nevezési laphoz szíveskedjenek csatolni az utalást igazoló bizonylat másolatát!) A kiállításon való részvétel díjtalan!

A zsűri fenntartja a jogot arra, hogy a beérkezett anyagból a kiállításra válogasson.

Keglovich Ferencné
elnök, Magyar Bababarátok Egyesülete,
www.doll.hu

A Városmajor Galéria nem ismeretlen Társaságunk tagjai számára! Itt rendeztük meg 2009-ben a nagyon sikeres Amator Artium kiállítást, sok babával, itt mutatkozott be először körünkben Balázs Róbert kiváló faműves gazdag játékkollekciójával. Korábbi években Moskovszky Éva gyűjteményéből összeállított karácsonyi kiállítás volt emlékezetes számunkra. Társaságunk idén is várja és díjazza a szép játékbabákat. Sok sikert, gyönyörű babakiállítást kívánunk a jól ismert, kedvelt helyszínen! *Gy.E.*

„Mindenekfelett játszódjék és nőjjön a gyermek: a szünetlen való tanítás elnyomja a növés erejét, s az eszet, mint az országút, olyan meddővé teszi."

Bolyai Farkas

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság kiemelt feladatai közé tartozik a gyermekek játékhoz való jogának érvényt szerezni, különféle programokkal, szakmai munkával ezt segíteni.

A kisgyermekkor alapvető és legfontosabb fejlesztő tevékenysége a játék, elsősorban a

szabad játék. Ennek feltételeit biztosítani kell otthon és az óvodában egyaránt.

Az óvodapedagógusok és a tanítók együttműködését kérve szeretnénk egyfajta szakmai fórumot indítani a téma játékpedagógiai értelmezése, elemzése kapcsán. Célunk, a körülöttünk lévő, megváltozott világ újszerű hatásai ellenére is a gyermeki játék védelme, támogatása. Ugyanakkor szeretnénk kitérni a gyermekek otthoni játékára, a szülők, nagyszülők szerepére, a játéknak a családban betöltött helyére. Ennek érdekében tervezünk vállalkozó óvodák, iskolák közreműködésével egy kérdőíves felmérést a szülők körében, melynek értékelésével, összegzésével képet formálhatunk a gyermekek otthoni játékáról, az ehhez szükséges feltételekről, illetve a játéknak a fontosságát megillető helyéről.

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság mellett partnerként szerepel ebben a munkában a Fővárosi Önkormányzat Óvodája.

Várjuk az érdeklődő pedagógusok, óvodák, iskolák jelentkezését az alábbi elérhetőségeken: *Szalontai Judit,* a Fővárosi Önkormányzat Óvodája. ny. vezetője, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság társelnöke. e-mail: *szalontai.judit@freemail.hu*, tel.: 30 591 1146

Printjáték verseny 2016

házilag elkészíthető társasjátékok számára

A Magyar Társasjátékos Egyesület versenyt hirdet házilag elkészíthető printjáték (vagy ahogy az angolok nevezik: print & play) társasjátékok számára. Nevezési határidő február 22. Eredményhirdetés: legkésőbb 2016. június 20. Témamegkötés nincs, terjedelmi megkötés: a játékmenet egyszerűsítésére való törekvés. A játék összeszerelendő komponenseinek rá kell férnie 4 A4-es oldalra. A játékidő ne legyen túl hosszú, lehetőleg 60 percnél rövidebb. További részletek a Magyar Társasjátékos Egyesület honlapján.

Krónika

Régi idők gyermekjátékai

Karlócai Mariann gyűjteményéből

A Tessedik Sámuel Alapítvány fogadta a gödöllői Tessedik Galériában (Lumniczer Sándor u. 4.) a gyűjtemény anyagából összeállított sokoldalú válogatást, amely a kiállítás három termében, hatalmas karácsonyfa árnyékában úgy helyezkedett el, mintha csak egy játszásra beállított családi otthonban lenne. 2015 december 13-án Roszik Gábor alapító lelkész köszöntötte a vendégeket, dr. Györgyi Erzsébet mondott megnyitó beszédet, a Cibri énekegyüttes tagjainak dalai szépítették meg az alkalmat. A kiállítás január 17-ig látható kedd kivételével 15–19 óráig.

Babakiállítás és vásár a fehérvárcsurgói Károlyi kastélyban

Közel egy évvel ezelőtt meghívó érkezett a Kiss Áron Magyar Játék Társasághoz Károlyi Angelica, a Károlyi József Alapítvány vezérigazgatója részéről, melyben kiállítási és értékesítési lehetőséget ajánlott a babakészítők részére. Az előzetes tájékoztatás szerint november 20–22 közötti hét végére tervezte az eseményt a gyönyörűen felújított Károlyi kastély földszinti fogadótermeiben.

A babakiállítás többszöri egyeztetés után végül öt fő részvételével valósult meg.

A kiállítást november 20-án 17 órakor Dr. Nagy Veronika, a székesfehérvári Hetedhét Játékmúzeum szakmai vezetője nyitotta meg. A pénteki megnyitót követő koncert és fogadás után a hét végén sokan megnézték a babakiállítást, környékbeliek és távolabbi településekről is érkeztek érdeklődők.

A kiállítók nem ismeretlenek a baba- és játékkészítők körében. Ott volt Magyarlukafáról Lebedy János fajáték készítő, akinek munkái között fából készült népies stílusú festett és natúr fa bababútorokat is láthattunk. Ezekkel a gyönyörű darabokkal az érdeklődő gyerekek játszhattak is, és a szülők meg is vásárolhatták azokat.

Markó Krisztina és Fuchs József egyedi tervezésű és készítésű fonott/rattan bababútorait, babakocsikat és egyéb babaszoba kiegészítőket, valamint szintén saját tervezésű és készítésű nyersporcelán fejű babáit, angyalait csodálhatták és vásárolhatták meg a látogatók.

Lehoczkyné Tesinszki Rita dunaújvárosi babakészítő – akinek Emily babája a Kiscelli Múzeum őszi babakiállítás egyik díjazottja volt – saját tervezésű és készítésű, ú.n. PilliMolli fantázianevű bájos textilbabákat hozott. Ezeken kívül három korhű ruházatú, porcelán/textil babát állított ki: egy empire, egy barokk és egy rokokó viseletűt.

Szatmári Istvánné Borika, aki babakészítő körökben kevésbé ismert, Nyíregyházáról érkezett. Babái ú.n. szalonbabák. Ruháik főleg a századforduló stílusában készültek, főleg romantikus, szecessziós stílusban. Méretük 50–55 cm. A teljes test textilből készül, arcuk kézzel festett. A kiállítás anyagát képezte még 2 db 20-as évek stílusát idéző játékbaba, melyeknek ruháját kézi vert csipke díszítette. Babái a legkisebb részletig kidolgozottak, méltó helyük lenne a KAMJT illetve Bababarátok Egyesülete által szervezett kiállításokon is.

Jómagam a már korábban kiállított illetve díjazott figuráim közül vittem néhányat. Ott volt Papagena és Papageno Mozart: Varázsfuvola c. operájából, Scarlett és Melanie az Elfújta a szél....regényből, Ruttkai Éva a Régi nyár c. filmből, Agatha Christie és Miss Marple és a Japán hölgy szanshin hangszerével. Az újak közül két karneváli hölgy és Gelsomina, az Országúton c. film hősnője képezte az általam kiállított anyagot.

A kiállítás sikerét mi sem bizonyítja jobban, hogy Károlyi Angelica meghívta a résztvevőket jövőre egy adventi, karácsonyi jászol kiállításra, amelyet kb. 1 hónapos nyitvatartásra tervez, és amelyen remélhetőleg nagyobb létszámban vesznek részt a babakészítők.

Szövérfy Katalin

A *jelen beszámoló tehát egyben meghívó is jövő karácsonyi időszakra, készüljünk rá!*

A PlayIT-en belül a Hungexpón megrendezésre került JátékosNap *rendezvényen november 28–29-én 21 játékos kiállító vett részt, több, mint 40 izgalmas előadás hangzott el, „amely mind a játékok értékéiről és izgalmas világáról szól", főleg a számítógépes játékokéról. Óriási közönséget vonzott.*

Örömmel üdvözöljük a kiváló kezdeményezést, amelynek folytatása várható. Ajánljuk olvasóink figyelmébe JátékosNap oldalt a Facebookon!

Levélhullás

Levelezésbe kerültünk egy idős hölggyel, aki elküldte ennek a kompozíciónak a képét. Keressük azt a köz- vagy magán gyűjteményt, amelyik szívesen fogadná – talán a Mészáros Anna életmű feldolgozásának tervével – és meg tudna állapodni a tulajdonossal, annak átadjuk az elérhetőséget.

„Én már 1950-es évek óta szemmel tartottam ezt a csodát (a baba csoportot), az akkori leendő anyósom nappali szobájában. Amikor két évtized után elvált férjem megkérdezte mit csináljon a babákkal, mert örökölte, de nem érdekelte megtartani, a válaszom azonnal volt. Adja a gyerekeinknek, hiszen nagyanyjuk hozta, biztos meglehetős nehézséggel, egy magyarországi útja alkalmával. Hogy maradjon a családban. Ők még kicsik voltak, már felnőttek, de most sem mutatnak érdeklődést. Én magam nem szeretnék megválni tőlük, de hát közel vagyok a 90-hez… Kell a jövőjükről döntenem."

Monzák-Simon Kriszta ***MaciműveiM*** című kiállításaitól – az Angyalföldi József Attila Művelődési Házban, azt követően Társaságunk termecskéjében – előző Forgónkban adtunk hírt. Azóta ez az értesítés érkezett:

Kedves Erzsike!

Remek híreim vannak: Megtalált a Terézvárosi Gyermekkönyvtár, adtam nekik macikat a kiállításukra. Felkeresett az ELTE Tanító és Óvóképző kar játékpszichológusa, Lakatos Margó, hogy pedagógus továbbképzésen tartsak kurzust a mackókról műhelymunkával, elmélettel. Örömmel vállaltam, majd elmondom az eredményt. Ezenkívül Játékműhely

keretében előadást tartani kértek fel szintén innen. Március végén lesznek ezek a programok.

Szeretettel üdvözöllek:

Kriszti

Egy macitörténet a gyűjteménybe

Simon Kriszta kiállításán nem csak macikat láthattunk, hanem macitörténeteket is olvashattunk, olyanokat, amelyekből a macitulajdonosok és mackók közötti szoros kapcsolat derült ki. A sors úgy hozta, hogy sikerült számára gyűjtenem még egyet. Folklórkutatóként gondosan feljegyeztem:

Késő este taxival jöttem haza. A taxiban a kabala helyen arasznyi barna maci himbálódzott. Nem volt beszédes a pilóta, jó is volt megtörni a csendet:

– A maci vigyáz a taxira?

– Igen, teszi is 28 éve. Ha autót cseréltem, a maci jött át az új kocsiba.

– És nem is lett baj?

– De a maci akkor is velem volt.

Kérdezősködésemre egy rémtörténetet hallhattam:

Egy utas távoli színhelyre utazva (Péteri, Soroksárnál) fizetés helyett kalapácsot vett elő és hegyes végével sújtotta fejbe a vezetőt. Ő ki tudott ugrani a kocsiból, mentőt, rendőrt hívni. A tettest elfogták, a tárgyalás még folyik, fél év betegállomány.

Kissé kételkedtem ezután, hogy a mackó olyan jól őrizte volna gazdáját, de a megismételt válasz az volt, amit előbb leírtam. Elgondolkodtam: ha ezt megúszta, csak vele volt a maci!

Megmondtam a taxisnak, hogy macikészítő ismerősöm gyűjti a mackós történeteket és ezt továbbadnám neki. Szívesen vette, jól esett neki. Meg is mondtam a MaciMűvek címét. Szinte biztos vagyok hogy beállít. Akkor még részletesebb tájékoztatást nyújthat.

Dr. Györgyi Erzsébet

Szeretettel ajánlom a macibarátok figyelmébe is. Hátha a Forgó olvasói közül más is találkozik macis történettel és megosztaná Simon Krisztával???

GyE

Kit zavar a bűvös kocka?

A metrón utazva, nem lehetett nem észre venni egy tizenéves fiút, aki mesteri módon forgatta bűvös kockáját. Egyre egyszínűbbé váltak az oldalak ügyes, gyors mozdulatai nyomán, bár nem igazán esett látószögembe, igyekeztem feléje fordulni, hogy láthassam, hogy halad célja felé. Egyszer csak ráförmedt egy utastárs, idősebb (de nálam fiatalabb) hölgy:

– Ne kelljen már mindig azt nézni!

Senki sem kényszerítette erre, bármerre nézhetett volna!

A fiú nem szólt semmit, csalódott arccal elrakta a kockát, elővette okostelefonját, a továbbiakban azt nyomogatta.

A végállomásnál megpróbáltam úgy helyezkedni, hogy szólhassak neki, mennyire kivívta elismerésemet ügyességével, ne törődjön a kellemetlenkedővel, de nem sikerült, sokkal gyorsabb volt nálam. Nagyon sajnálom! Annyit tehetek, hogy a történetet megosztom a Forgó olvasóival.

Dr. Györgyi Erzsébet

Eladó művészbaba – amit egy kislány kapott játékbabának…

Tegnapi telefonon történő megbeszélteknek megfelelően, küldöm a képet a babáról. Részletek a képen, Zsiday [Zsidek] Katalin és Tóth Éva munkája. Kislányom kapta nagyszüleitől 2007 karácsonyán, de mivel nem egy szép arcú baba, sőt inkább ijesztő, sosem használta, 8 éve a szekrény mélyén pihen. Amennyiben az Ön ismeretségi körében vagy a klubban valakinek esetleg megtetszik, illetve esetlegesen gyűjteménybe megvásárolná, kérem jelezze.

Segítségét előre is köszönöm.

Üdvözlettel

Benkóczy Botond
06302127729

Jelentés a Kiss Áron Magyar Játék Társaság 2014 évi munkájáról

2014 évben anyagi támogatás híján elmaradt a Forgó megjelentetése. Ennek pótlására az éves munkánkról készült összefoglaló jelentést ajánljuk Tagtársaink szíves figyelmébe.

2014-ben – a megelőző évhez hasonlóan - jelentős anyagi támogatásban részesültünk a Magyar Művészeti Akadémia részéről működésünk céljaira. Ennek segítségével korábbi, működési támogatást teljesen nélkülöző évek után mind eredményesebbé tudtuk tenni korábban is folyamatos, ám sok hiábavalónak bizonyult pályázatírással megterhelt működésünket. A társasági adminisztratív és szervező munkát az elnök végezte: a pályázatok írását, az elszámolásokat, a mind jelentősebb, hivatalos szervekkel (bíróság, statisztikai adatszolgáltatás, közhasznúság) kapcsolatos feladatokat. A titkár családi problémái miatt csak a tagdíjak beszedésével és nyilvántartásával foglalkozott. Könyvelésünket évek óta nekünk dolgozó könyvelő cégre bíztuk. Szeptember közepétől a Nemzeti Művelődési Intézet két, majd két hónappal később egy harmadik közfoglalkoztatott munkatárs csatlakozását tette lehetővé, akik az ősz folyamán segítették munkánkat. A Társaság adminisztrációja az elnök lakásán folyt, amint a Társaság központjául is ez van bejelentve. Az itt folyó munkával kapcsolatos rezsiköltséget az elnök vállalta térítés nélkül. A Millenniumi Polgári Casino Egyesülettel létesített tagsági viszonyunk révén jutottunk 1114 Bp. Orlay utca 2/b alatti eredetileg üzlethelyiségben kiállítóteremhez, és irat- és anyagraktározási helyiséghez, tagsági díj fizetése ellenében.

Honlapunkat (*www.kamjt.hu*) folyamatosan működtettük, híreinket fölhelyeztük. A **Facebookon létesítettünk egy Kiss Áron Magyar Játék Társaság című zárt, meghívásos idővonalat,** amelyre nap mint nap tesszük fel saját híreinket, a kapott meghívókat, tagjaink feltehetik saját híreiket és munkáikat, illetve általuk begyűjtött látványokat. 150 körül van a regisztráltak száma, egy-egy hír megtekintettsége eljut a 70-ig.

Anyagi lehetőségeink javulása végre lehetővé tette, hogy – két év késéssel ugyan – de megtartsuk Társaságunk 1987-ben történt megalakulásának évfordulóját, ha nem is a negyedszázadost – ami 2012-ben lett volna – hanem a 27 éves évfordulót, amit stílszerűen 27 előadásból álló **konferenciával** – **„A játék királyi út"** -- sikerült megünnepelnünk március 21-22-én a Budapesti Művelődési Központban. A konferencia programhoz könyvbemutató, filmbemutató társult, valamint 2013-ról áthúzódott **kiállításunk: Nagyszüleink játékai – ma is szívesen játszanánk velük** (Karlócai Mariann régi játék gyűjteményéből) záróakkordja is volt. A konferencián 100-nál több résztvevő volt jelen, számos játékkészítő bemutatta saját készítésű játékait. Az elhangzott előadásokat a közeljövőben szeretnénk kötetbe rendezni. Konferenciánkat anyagilag támogatta az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alap és Bp. XI. kerület Önkormányzata.

További **kiállításokat** mutattunk be Orlay utcai kiállító termecskénkben, alkotói életműveket: **Martineczné Kiss Márta keramikus népi iparművész „Belső szoba" című kerámiababáit** és további alkotásait (jún. 27 - aug. 23), **Gazdik Mária „Horgolt mesék"** című, horgolással mesterien előállított mese- és állatfiguráit (szept. 13 - nov. 16), majd november 29-től a – három meghosszabbítás után -- jelenleg is fennálló **„Megvalósult álmok" – Miniatűr életképek** című kiállítást, **Drén Éva** munkáit. Mindhárom kiállítás különleges - részben egyedi - műfaj, illetve életmű bemutatása. Csatoljuk a kiállítások fontosabb dokumentumait. Kiállításainkat növekvő népszerűség fogadja, hiszen hasonló játékos alkotások a fővárosban, de még országos viszonylatban se igen találhatók. Két kiállításról készült videofelvétel, amelyek a YouTube-on megtekinthetők: Martineczné Kiss Mártáé: *http://youtu.be/gJRDlcfBepk*, Drén Éváé: *http://youtu.be/5RfZ3fmiBxk*, utóbbit a XI. kerületi TV készítette és épp a múlt héten tűzte műsorára.

Jelentős részét alkotják tevékenységünknek **együttműködéseink**, amelyek által megnöveljük saját szűkre szabott lehetőségeinket. Így – mint 1987 óra mindig – idén is többféle munkánkkal elősegítettük a **XVIII. Országos Babakészítési Verseny** és Kiállítás (ápr. 4-5) sikerét Győrben. A Visegrádi Mátyás Király Múzeummal 2001 óta folyó együttműködésünk keretében évente pályázati **történelmi bábú kiállítás** nyílik a Palotajátékok alkalmával Visegrádon a Szent György Lovagrend anyagi támogatásával. Idén az elmúlt két év folyamán jelen együttműködés keretében Szlovákia hat városa (Érsekújvár, Privigye, Trencsén, Tapolcsány, Komárom, Izsa, Párkány) múzeumában nagy sikerrel bemutatott kiállítási anyag javából készült kiállítás a Múzeumhoz kapcsolódó Játszópark kiállítási épületében (júl. 11.), amely egy hónapig állt fenn. Ugyancsak fontos kapcsolatunk a szentendrei Ferenczy Múzeummal, amelynek gondozásába, majd tulajdonába került dr. Kovács Jánosné Marika – a Babaklub megalapítója - babagyűjteménye. Mint kitüntetett tagunk emlékét ápoljuk, névnapja táján évente **megemlékezést tartunk**. Erre szept. 20-án került sor a Ferenczy Múzeumban, a Múzeummal együttműködésben **több előadással** a kiállítás eseményei ismertetésén kívül, e programunkat a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

A **népviseletes baba készítés tanítása** 2002 óta rendszeres évi programunk, amelyen tízegynéhány hölgy szokott részt venni, a képzést Zorkóczy Miklósné, a Népművészet Mestere tartotta minden évben, így 2014-ben február 18-22-én, a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával. Sajnos, utoljára, mert 2015. január 1-én elhunyt. Munkájának jelentős eredménye, hogy legkiválóbb tanítványai: Hegyi Tiborné és Paray Júlia Gyöngyi ez év folyamán **elnyerték a népi iparművész címet**. - Mindazonáltal törekszünk, hogy jeles tanítványa, Molnárné Riskó Erzsébet népi iparművész folytassa ezt az oktatást. További képzést tartott ebben a tárgykörben Kolumbán Zsuzsa – szintén a Népművészet Mestere -- a babák arcfestéséről (október 18.).

Gyermekprogramok szervezésére Óbuda Önkormányzatának pályázata adott lehetőséget. Matuz Edit tagtársunk szervezésében a sárkánykészítés- és eresztéstől a különböző kézművességekig több játékos alkalmat nyújthattunk óbudai gyermekeknek, beleértve az **Óbuda Napja** nevű tömegrendezvényt, ahol rendszeresen népes közönséggel találkozunk.

13 éven keresztül saját feladatunknak tekintettük és kezdeményeztük, pályáztuk, programmal elláttuk a **Fehérvári Babaház – Moskovszky Gyűjtemény Napját**, amely ezekben az években a legjelentősebb hazai játék konferencia volt. Ma már erre nincs szükség, konferenciázásunk elérte célját: a Város a legjelentősebb erkölcsi és anyagi áldozatokat vállalta a gyűjtemény

méltó elhelyezésért, a városi művészeti gyűjtemény részeként. A műemléki Hiemer-házban képzett muzeológust és múzeumpedagógust alkalmazott és az intézmény valóban – mint az egyik magas rangú városi tisztviselő évekkel ezelőtt vizionálta – „gyermekparadicsom" lett, népszerű, látogatott, a látványélményen túl sokoldalú játszási lehetőséget nyújtó kedvelt helye a gyerekeknek, családoknak, a nosztalgiázóknak, a különleges szépségek híveinek. Ezt az eseményt jelenleg is népszerűsítjük, társasági tagjaink részt vesznek rajta, **engem felkértek az esemény fővédnökének.**

Fontos külföldi kapcsolatra tettük szert a megelőző évben az evangélikus egyház által szervezett **Spielmarkt Potsdam nevű, nemzetközi rendezvénynyel**, amelyet akkor nem tudtunk realizálni. idén május 7--11 időtartamban 2 fős csapatunk (e sorok írója és dr. Gráfik Imre néprajzkutató, ny. múzeumigazgató – aki jelenleg a hazai asztali futball népszerűsítését, sőt hungarikummá minősítésének elérését vállalta magára) bekapcsolódott ebbe a nagy tömegeket megmozgató eseménybe, előadások és bemutatók tartásával. Részvételünk következtében lehetőséget kaptunk arra, hogy az Erasmus+ pályázatra regisztrálva idén nagyobb delegációnk vegyen részt ugyanezen, sőt egy további, 2x 5 napos képzésen is – ami minden bizonnyal újabb kapcsolatok forrása, kiindulója lehet.

A Facebookon figyeltünk föl az ELTE Tanító- és Óvóképzési Kar **Gyermekkultúra konferenciájára** (nov. 20-21.), amelyre jelentkeztem a Társaságot ismertető előadással, illetve beajánlottam a győri babarendezvények alapítóját és szervezőjét, Keglovich Ferencnét ezek tapasztalatainak bemutatására. Megjelenésünk nem várt lelkes fogadtatásra talált, az előadás írásban, publikálásra elkérése mellett tartós együttműködési szerződés kötésére kaptam javaslatot a dékánhelyettes asszonytól, intézményük és Társaságunk között. Régi, nehezen előre haladó törekvésünk kapcsolataink fejlesztése a pedagógiai intézményekkel, hiszen égető a gyermekek – később már nehezen pótolható – játékhiánya, az értékes játszás hiánya, amely pedig a további életút jó irányba befolyásolója lehet. Ezért ezt a lehetséges kapcsolatot – a napokban történik az együttműködési megállapodás – rendkívüli, szerencsés előrelépésnek tartjuk.

Hasonlóképpen pedagógiai intézmény a **Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kara,** amellyel kapcsolatunknak az adott erős indítást, hogy magángyűjtő tagunk Forgó lapunkban meghirdetett gyűjtemény felajánlási szándékát tettekkel fogadták. Június 20-án megnyílt a Kar épületében **Hajdúböszörmény JáTéka című állandó kiállítás** Grozdics Judit gyűjteményéből. Az ünnepélyes megnyitón az Egyetem magas szinten képviseltette magát, külföldi delegátusok is jelen voltak, magam a Társaság részéről mondhattam köszöntő szavakat, méltatva több éven át tartó, sok küzdelmes lépésből összetevődött folyamatot, amelynek eredményeképpen megnyílt a Tiszántúl első hazai állandó babakiállítása, amely főleg modern babákból és babakellékekből áll. Valóban segítettük a folyamatot konzultációval, a gyűjtemény népszerűsítésével – amennyiben annak megismertetésére általunk szervezett konferencián lehetőséget adtunk.

Ünnepélyes eseményen vehettünk tevőlegesen részt **Martonvásáron s**zeptember 12-én, ahol a Harcsa Tiborné ny. óvónő által alapított **Óvodamúzeum** - sok évi méltatlan épületben történt bemutatása után – reprezentatív épületbe költözött. Itt mondhattam az Alapító felkérésére a Társaság nevében megnyitó szavakat.

Felismertük, hogy napjaink Családbarát törekvéseihez csatlakoznunk kell, bár a játék minden korosztályé, de a gyermekek számára nélkülözhetetlen. Ezért jelentkeztünk a **Családbarát Újbuda** csoportba és részt vettünk annak találkozóin, általuk is keressük a módot a családok elérésére.

Megragadtuk az alkalmat az ismertségünket növelő, sokakat megmozgató programokba bekapcsolódásra. **A Kulturális Örökség Napjai-**t (szept. 20-21) ugyan nem éppen ránk találták ki, de mivel Medgyaszay István tervezte épületben van galériácskánk, így befogadtak és szerepelhettünk a népszerűsítő honlapon, megnövekedett látogatottságnak örvendhettünk frissen megnyílt kiállításunkban.

Egy film létrejöttéhez adhattunk ötletet Bakos Katalin forgatókönyvírónak, aki a Társaságunk körében megrendezett korábbi előadáson ismerte meg „A 7 fivér játéka" történetét, az egyik testvér, Rab Endre által elmondva és vetített képekkel illusztrálva. **Néhány nappal márciusi konferenciánk előtt mutatta be az MTV1 „7 Fivér – az építőjáték és a diktatúra találkozása" című filmet,** amelyet aztán konferenciánkon is bemutattunk.

Szakértelmünket állami szervek is elismerik. Hivatalos megkereséseket kaptunk szakmai javaslatok tételére. **Az Emberi Erőforrások Minisztériumából a Kultúráért Felelős Államtitkári Kabinet főnöke, Matiszlovics Tibor kért javaslatot egy játékkal kapcsolatos intézmény létesítésével kapcsolatban**, azonban személyi változások után ennek nem lett folytatása.

Eredményes lett ezzel szemben **az Alapvető Jogok Biztosának, dr. Székely Lászlónak felkérése, aki írásos véleményt kért a gyermekek játszáshoz való jogának érvényesülése tárgyában, amelyet elkészítettünk. Írásunk megjelent „Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB 7619/2013. számú ügyben" című összefoglalásban.**

Készültünk továbbá **folyó évben megrendezendő reprezentatív kiállításunk megrendezésére a Pesti Vigadóban a Magyar Bababarátok Egyesületével együttműködésben**, amelyre lehetőséget kértünk a Magyar Művészeti Alapítvány elnökétől. Az április 30-án megnyíló kiállításra jelenleg is készülünk.

A felsoroltakon kívül számos egyéni információt nyújtottunk, kisebb-nagyobb lépésekben egyengettük játékkal kapcsolatos ügyek előre menetelét, segítettünk elő kapcsolatokat. Munkánkat térítésmentesen végeztük és ebben számos tagunk támogatását is tapasztaltuk, akik kiállítás előkészítési, rendezési, őrzési feladatokat láttak el önzetlenül, **önkéntes munkával**. Közfoglalkoztatott munkatársaink fő feladata a múlt évben **kiállításaink őrzése** volt, emellett 14 éven keresztül működött **Forgó című lapunk tartalomjegyzékét** készítették el, amelynek megjelenése a múlt évben sajnálatosan szünetelt a támogatásával kapcsolatos problémák miatt. Idén kívánjuk folytatni és a tavalyi eredményeket összefoglaló számot megjelentetni.

Megköszönjük szíves támogatásukat, kérjük bemutatott teljesítményünk szíves értékelését és jelentésünk elfogadását.

Budapest, 2015. február 27.

dr. Györgyi Erzsébet elnök

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság célja

Összefogást és fórumot biztosítani a játékokkal, a játszással foglalkozó, legkülönbözőbb területeken működő szakembereknek és intézményeknek. A magyar és magyarországi játékkultúra értékeinek felkutatása, őrzése, széleskörű terjesztése és korszerű továbbfejlesztése. …a témakörrel foglalkozók szellemi, gyakorlati és módszertani támogatása.… a hasznos ismeretek, a humánus jellemvonások, a kreatív készségek, a társadalmi, nemzeti önismeret fejlesztését szolgáló és a családi nevelést segítő játékok kidolgozásának elősegítése, azok bemutatása és elterjesztése. A játékkultúrával foglalkozó szaktudományok és a játék az oktatás és a közművelődés terén való alkalmazása eredményei, valamint a játékfejlesztés során létrejött szellemi és tárgyi alkotások, újszerű törekvések népszerűsítése. A játékkal foglalkozók érdekeinek érvényre juttatása. A kortárs és jövőbe mutató, innovatív és készségfejlesztő játékkultúra támogatása. Az emberiség játékkultúrájának, a játék kultúrtörténetének megismertetése a hazai társadalommal. A gyermekek törvényben elismert, játékhoz fűződő joga érvényesítésének szorgalmazása.

Szja 1 %

Kérjük, gondoljanak a Kiss Áron Magyar Játék Társaságra, amikor személyi jövedelemadó bevallásukat kitöltik. Beírandó: Kiss Áron Magyar Játék Társaság, adószám: 19039224–1–41.
Köszönjük a tavaly nekünk juttatott 47.760 Ft-ot.

Nagy segítség, súlyos gondjainkat enyhítik vele, könnyebben, több programot valósíthatunk meg általa!

Tagdíj – változás!

A tagdíj összege 2016-tól évi 2000 Ft., nyugdíjasnak, diáknak, munkanélkülinek 1000 Ft. Kérjük, **ezen felül lehetőségük szerinti összeggel támogassák a Társaságot** fennmaradása érdekében. Jelen Forgó számhoz a tagdíj és támogatás befizetéséhez csekket mellékelünk. Mivel a csekk továbbítás árát a befizetett összegből levonják és az így csökkentett összeg jut a Társaságnak, azt kérjük, lehetőleg OTP fiókban fizessék be a tagdíjat és támogatást a Kiss Áron Magyar Játék Társaság címére a 11702036–20657972 számlaszámra.

Tagjaink a Forgót tagdíj ellenében kapják. A tagdíjfizetést Kissné Sztraka Annamária titkár tartja nyilván és fogadja közvetlenül is.

Köszönjük a tagdíj befizetéseket és túlfizetéseket! Kérjük aki még nem fizette volna be, szíveskedjék pótolni.

Cím, elérhetőség

A Társaság és tisztségviselői elérhetőségei a lap alján.

A Forgót akkor tudjuk küldeni postán, vagy e-mailen, ha tagdíjukat befizetik, esetleges elmaradásukat rendezik, címüket, e-mail címüket és annak változását pontosan tudatják. Ha megadják e-mail címüket, hamarabb kapják a Forgót és időközben hírleveleket is küldünk.

Kérjük, küldjenek egy e-mailt *gyorgyie36@t-online.hu* címünkre és attól kezdve több hírlevelet is kapnak és a Forgót is megjelenése napján.

Szerkesszük együtt a Forgót!

Várjuk írásaikat, híreiket, hogy azokat továbbadhassuk a Forgóban, vagy a megújult honlapon:
www.kamjt.hu

Köszönet Támogatóinknak:
az Emberi Erőforrások Minisztériumának,
a Magyar Művészeti Akadémiának,
a Nemzeti Kulturális Alapnak,
Óbuda és Újbuda önkormányzatának.

Forgó, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság (KÁMJT) lapja.
ISSN 1586–1570. Megjelenik negyedévente.
Felelős kiadó: a Társaság elnöke; felelős szerkesztő: dr. Györgyi Erzsébet.
Címünk: Kiss Áron Magyar Játék Társaság, 1024 Budapest, Buday László utca 7.
E-mail: *gyorgyie36@gmail.com*, honlap: *http://www.kamjt.hu*.
További kapcsolattartás:
dr. Györgyi Erzsébet, telefon/fax: 20/493–5412, e-mail: *gyorgyie36@gmail.com*
Kissné Sztraka Annamária, e-mail: *amsztraka@gmail.com.*
Bankszámlaszámunk: 11702036–20657972, adószámunk: 19039224–1–41.
Ötleteket, javaslatokat szívesen fogadunk